

I N F O R M A C I J E

**koje se pružaju malim klijentima
BDD INVESTBROKERA AD BEOGRAD**

Na osnovu člana 164. Zakona o tržištu kapitala ("Sl glasnik RS", br. 31/2011) i u skladu sa članom 16. do 21. Pravilnika o pravilima ponašanja investicionog društva prilikom pružanja usluga ("Službeni glasnik RS", br. 89/2011), Brokersko-dilersko društvo Investbroker a.d. Beograd, pre zaključenja Ugovora odnosno pružanja usluga klijentu ili potencijalnom malom klijentu, pruža malom klijentu sledeće informacije:

I N F O R M A C I J E

KOJE SE PRUŽAJU MALIM KLIJENTIMA

BDD INVESTBROKERA AD BEOGRAD

I UVOD

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, BDD Investbroker a.d. (u daljem tekstu: Društvo) je dužno da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena odredbama Zakona o tržištu kapitala.

II ZNAČENJE POJMOVA

U ovim pravilima, u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (u daljem tekstu: Zakon) i aktima Komisije za hartije od vrednosti pojedini pojmovi imaju sledeće značenje:

- 1) **Investiciono društvo** – brokersko-dilersko društvo
- 2) **Relevantno lice** – lice sa vlasničkim učešćem u Društvu, na rukovodećoj poziciji u Društvu (direktori), zaposleno lice i svako drugo fizičko lice koje je angažovano od strane Društva za pružanje usluga iz njegove nadležnosti;
- 3) **Lična transakcija** – transakcija sa finansijskim instrumentom koju izvrši relevantno lice delujući van delokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice ili koja je izvršena za račun relevantnog lica, lica sa kojim je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano u smislu Zakona ili lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima neposredan ili posredan materijalni interes od rezultata transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije;
- 8) **Transakcije kojima se finansiraju hartije od vrednosti** – transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, ili druge transakcije koje uključuju kupovinu hartija od vrednosti i njihovu ponovnu prodaju ili prodaju hartija od vrednosti i njihovu ponovnu kupovinu;
- 9) **klijent** – pravno ili fizičko lice kojem Društvo pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Društva (potencijalni klijent);
- 10) **Trajni medij** – papir ili sredstvo koje omogućava čuvanje podataka u digitalnom formatu (CD, internet bankarstvo, elektronska pošta pod određenim uslovima i dr.) na takav način da su pristup, obrada i potpunost podataka obezbeđeni najmanje do roka propisanog relevantnim propisima

III SADRŽAJ INFORMACIJA:

- 1) o Društvu i njegovim uslugama;
- 2) o finansijskim instrumentima i predloženim investicionim strategijama, uključujući odgovarajuće smernice i upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u pomenute instrumente, odnosno strategije;
- 3) o mestima izvršenja naloga;
- 4) o troškovima i naknadama.

1. Informacije o Društvu

Poslovno ime:

**Brokersko-dilersko društvo
INVESTBROKER AD BEOGRAD**

Skraćeni naziv :

BDD INVESTBROKER AD BEOGRAD

Sedište i adresa Društva:

Beograd, Dragoslava Jovanovića 13/II

MB:

17177354

PIB:

101512948

Internet adresa:

www.investbroker.co.rs

E-mail:

office@investbroker.co.rs

Telefon:

+381 11 3248 650, 3243 341, 3248 897

Telefaks:

+381 11 3035 006

Novčani račun za klijente:

Dozvola za rad:

Broj Rešenja: _____.

Nadležni organ koji je izdao dozvolu:

Komisija za hartije od vrednosti, Beograd,
Omladinskih brigada br. 1

Jezik komunikacije:

Jezik komunikacije je srpski jezik.
Društvo sa klijentima – stranim pravnim ili fizičkim licima može komunicirati na engleskom ili drugom stranom jeziku koji je predviđen ugovorom, pod uslovom da se ugovor, nalozi i druga neophodna dokumentacija koju klijent razmenjuje sa Društvom sastavljaju dvojezično.

Način komunikacije i davanja dokumenata i drugih informacija od strane Društva:

Komunikacija između Društva i klijenata odvija se na način koji je najpogodniji za klijenta i koji se precizira Ugovorom.
Klijenti mogu komunicirati sa Društvom telefonom, putem e-mail-a, putem telefaksa i neposredno – dolaskom klijenata u sedište Društva.

Način davanja i prijema naloga:

Neposredno,
Telefaksom ukoliko je to predviđeno ugovorom sa klijentom.
Telefonom i elektronskim putem kada Društvo obezbedi uslove za takav prijem naloga i predvidi ga ugovorom sa klijentom.

Članstvo:

Beogradska Berza a.d. Beograd
Omladinskih brigada 1, 11070 Novi Beograd
Telefon: 011/2138.424
e-mail: info@belex.rs
internet adresa: www.belex.rs

Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti

Trg Nikole Pašića 5, 11000 Beograd
Telefon: 011/3331.380
Fax: 3331.329
internet adresa: www.crhov.rs

2. Informacije o uslugama Društva

Društvo je dobilo je dozvolu Komisije za hartije od vrednosti za pružanje sledećih investicionih usluga i aktivnosti malom klijentu:

- 1) prijem i prenos naloga koji se odnose na prodaju i kupovinu finansijskih instrumenata;
- 2) izvršenje naloga za račun klijenta;
- 3) usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.

Društvo je ovlašćeno da obavlja, pored navedenih usluga, i sledeće dodatne usluge:

- 1) saveti klijentima u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom, spajanjem i kupovinom društava i sličnim pitanjima
- 2) istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;

Potpisivanje ugovora

U zavisnosti od vrste usluga koje klijent ugovara sa Društvom, neophodno je klijentu dati predmetni Ugovor na uvid i potpis zajedno sa dodatnim obrascima i aktima Društva i uputiti ga na službenu web adresu Društva gde su predmetna akta i obrasci objavljeni.

Ugovor od strane Društva ovlašćen je da potpiše i zaposleni u Društvu u skladu sa aktom Društva o dodeli ovlašćenja za potpisivanje dokumentacije u vezi sa obavljanjem poslova sa finansijskim instrumentima. Zaposleni svojim potpisom na ugovoru potvrđuje da je nesporno izvršio identifikaciju klijenta.

3. Informacije o finansijskim instrumentima

3.1. Vrste finansijskih instrumenata

U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, finansijski instrumenti su:

- 1) prenosive hartije od vrednosti
- 2) instrumenti tržišta novca
- 3) jedinice institucija zajedničkog investiranja

- (1) **Prenosive hartije od vrednosti** su sve vrste hartija od vrednosti kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i to:
 - akcije društava ili druge hartije od vrednosti ekvivalentne akcijama društva, a predstavljaju učešće u kapitalu ili u pravima glasa tog pravnog lica, kao i depozitne potvrde koje se odnose na akcije;
 - obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene hartije;
 - sve druge hartije od vrednosti koje daju pravo na sticanje i prodaju takve prenosive hartije od vrednosti ili na osnovu kojih se može vršiti plaćanje u novcu, a čiji se iznos utvrđuje na osnovu prenosive hartije od vrednosti, valute, lamatne stope, prinosa, robe, indeksa ili drugih odredivih vrednosti.
- (2) **Instrumenti tržišta novca** su sve vrste finansijskih instrumenata kojima se obično trguje na tržištu novca, kao što su: trezorski zapisi, blagajnički zapisi, komercijalni zapisi i sertifikati o depozitu;
- (3) **Jedinice institucija kolektivnog investiranja** – investicione jedinice otvorenih investicionih fondova, organizovanih u skladu sa Zakonom o investicionim fondovima.

3.2. Rizici ulaganja u finansijske instrumente

Sklapanjem ugovora o pružanju brokerskih usluga klijent potvrđuje da je svestan rizika povezanih s tržištima kapitala, te da mu je Društvo stavilo na raspolaganje informacije na zadovoljavajući način.

Rizici kojima su izloženi klijenti Društva, mogu biti opšti rizici i posebni (specifični) rizici koji su karakteristični za pojedine finansijskih instrumenata.

3.2.1. Opšti rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled globalnih i/ili regionalnih recesija;
- (2) kursni rizik, odnosno rizik promene kursa;
- (3) rizik koji zavisi od promene kreditnog rejtinga određene zemlje, i to kao:
 - rizik izostanka plaćanja duga određene zemlje;
 - politički rizik, uključujući i rizik neočekivanih regulatornih promena koje utiču na tržište kapitala i položaj investitora;
- (4) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled opšteg rasta cena (rizik inflacije);
- (5) rizik nemogućnosti prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala zbog smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta (rizik likvidnosti);
- (6) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta zbog pada kreditnog rejtinga izdavaoca (rizik izdavaoca);
- (7) rizik finansijskog leveridža: finansijski leveridž je stopa zaduženosti koja pokazuje međuzavisnost između toga koliko određeno lice duguje u odnosu na to koliko poseduje od ulaganja u finansijska sredstva. Uticaj finansijskog leveridža može biti pozitivan i negativan, zavisno od stope prinosa na sopstvena sredstva uložena u finansijske instrumente, kamata ili drugih obaveza koje se plaćaju na pozajmljena sredstva;
- (8) rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta zbog otvaranja stečajnog postupka nad izdavaocem finansijskog instrumenta (rizik stečaja) ili uvođenja prinudne uprave kada je izdavalac banka;
- (9) rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na berzi (rizik psihologije tržišta);
- (10) rizik kvara na informacionim sistemima i/ili rizik prekida komunikacionih veza između banaka, Centralnog registra ili drugog depozitara finansijskih instrumenata, regulisanih tržišta ili MTP, te drugih regulisanih tržišta finansijskih instrumenata.

3.2.2. Posebni (specifični) rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) **u poslovanju sa akcijama:** rizik pada vrednosti akcija usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu, rizik volatilnosti – rizik promene cene akcija u određenom periodu, rizik neisplate dividende;
- (2) **u poslovanju s obveznicama:** rizik promene kredibiliteta izdavaoca kao poverioca (rizik boniteta), rizik promene kamatnih stopa; rizik otkaza odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavaoca; rizik likvidnosti; rizik promene kursa; rizik reinvestiranja; rizik krive prinosa.
- (3) **u poslovanju sa derivatima:** pozicioni rizik koji nastaje usled promene njihove vrednosti prema promeni utvrđene kamatne stope, cene finansijskog instrumenta, cene robe, kursa valuta, indeksa ili slične varijable;
- (4) **u poslovanju sa instrumentima tržišta novca:**
 - rizik promene kreditnog rejtinga izdavaoca, odnosno rizik da izdavalac neće biti u mogućnosti da podmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdatih finansijskih instrumenata;
 - rizik likvidnosti, obzirom da se instrumenti tržišta novca ne kotiraju na sekundarnim tržištima, te postoji verovatnoća da investitor neće moći da proda instrument, nego ga mora držati do dospeća;
 - rizik kursa, odnosno da će se smanjiti vrednost instrumenta koji je denominovan u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražen u drugoj valuti usled promene kursa tih dveju valuta;
- (5) **u poslovanju sa jedinicama kolektivnog investiranja (investicionim jedinicama):**
 - valutni rizik, odnosno rizik koji može da proistekne iz činjenice da imovinu fonda može da čini imovina denominovana u različitim valutama, pa se može dogoditi depresijacija (rast kursa) ili apresijacija (pad kursa) tih valuta, što može da utiče na rast ili pad vrednosti udela u fondu;
 - tržišni rizik, odnosno rizik da imovina fonda koja je uložena u finansijske instrumente kojima se trguje na tržištima izgubi na vrednosti usled pada cena na tržištu;
 - kreditni rizik, odnosno rizik da izdavalac u čiju imovinu je uložena imovina fonda ne može da ispuni svoje finansijske obaveze, što dovodi do pada vrednosti imovine fonda;
 - rizik likvidnosti, odnosno rizik da fond neće moći da brzo proda finansijske instrumente po ceni koja je približna fer ceni, ili neće moći da proda željenu količinu finansijskih instrumenata.

Društvo u svom poslovanju ograničava svoju odgovornost isključivo na stvarno nastalu novčanu štetu klijentu koja je nastala kao posledica propuštanja ili radnji Društva odnosno zaposlenih lica u Društvu.

Društvo ne odgovara za gubitke klijenta koji su nastali usled nastupanja bilo kojeg od navedenih rizika ili drugih rizika koji nisu posebno navedeni, a odnose se na višu silu (politički nemiri, prirodne katastrofe, ograničenja ili zabrane nastalih odlukama Vlade, pravilima tržišta, štrajkovima, usled radnji i/ili propuštanja trećih lica, ili radnji samog klijenta, promena poreskih obaveza, a bez uticaja Društva na nastanak gubitka za klijenta i dr. rizici na koje Društvo ne može da utiče).

Društvo takođe ne odgovara za štetu ili gubitke koji su nastali za klijenta iz razloga što blagovremeno nije obavestio Društvo o promeni svojih kontakt podataka, o promeni lica ovlašćenih za zastupanje, odnosno opozivu i/ili promeni punomoćnika, za radnje klijentovog punomoćnika i njegove odluke da kupi i/ili proda finansijske instrumente u ime i za račun klijenta.

3.3. Druge informacije u vezi sa finansijskim instrumentima

Društvo je dužno da, prilikom pružanja informacija o finansijskom instrumentu:

- 1) koji je **predmet javne ponude** koja je u toku i za koji je izdat prospekt - klijenta upozna sa načinom na koji je prospekt dostupan;
- 2) koji uključuje jemstvo trećeg lica - klijentu pruži dovoljno pojedinosti o jemcu i jemstvu na osnovu kojih on može doneti korektnu procenu jemstva;
- 3) koji se sastoji od dva ili više različitih instrumenata ili usluga i za koji je očigledno da će rizik vezan za taj instrument biti veći od rizika vezanih za svaku pojedinačnu komponentu tog instrumenta - klijentu pruži odgovarajući opis pojedinačnih komponenti takvog instrumenta i način na koji međusobni uticaj povećava rizik.

4. Informacije u vezi sa zaštitom finansijskih instrumenata klijenata

4.1. Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata

Društvo koristi finansijske instrumente u vlasništvu klijenta samo na osnovu naloga klijenta.

Društvo ne može da:

- 1) zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u vlasništvu klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;

5. Politika upravljanja sukobima interesa

Društvo svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću meru svede sukobe interesa čije postojanje može naneti štetu interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između:

- 1) interesa Društva, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i interesa klijenta Društva, s druge strane;
- 2) interesa klijenata Društva međusobno.

Pre pružanja usluge klijentu, Društvo upoznaje klijenta sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa.

Prilikom utvrđivanja sukoba interesa koji mogu naneti štetu interesima klijenata, Društvo ocenjuje da li relevantna lica ili lica koja su blisko povezana sa njima, usled pružanja usluga ili iz drugih razloga:

- 1) mogu da ostvare finansijsku dobit ili izbegnu finansijski gubitak na štetu klijenta;
- 2) imaju interes ili korist od rezultata usluge pružene klijentu ili transakcije izvršene za račun klijenta, a koji se razlikuju od interesa klijenta;
- 3) imaju finansijski ili neki drugi motiv koji odgovara interesima drugog klijenta ili grupe klijenata na štetu interesa klijenta;
- 4) obavljaju istu delatnost kao i klijent.

6.1. Okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa

Sukobi interesa između Društva, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i klijenata Društva, s druge strane, kao i klijenata međusobno mogu nastati prilikom prijema i

izvršenja naloga za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata za račun klijenata Društva i naloga relevantnih lica ili naloga koji se izvršavaju u ime i za račun Društva (dilerski nalozi) kada se ti nalozi ispostavljaju istovremeno na isto tržište za isti finansijski instrument istog izdavaoca;

6.2. Procedure i mere za upravljanje sukobima interesa

Procedure za otkrivanje mogućih sukoba interesa sastoji se od sledećih radnji:

(1) Identifikacija sukoba interesa dužnost je svih relevantnih lica u Društvu;

(2) Obaveštavanje o sukobu interesa – svaki identifikovani sukob interesa se prijavljuje Internoj kontroli Društva koja je ovlašćena za praćenje i prikupljanje informacija o postojanju sukoba interesa i obaveštavanje direktora Društva;

(3) Procena sukoba interesa se vrši prikupljanjem svih potrebnih informacija i utvrđivanje postojanja sukoba interesa, načina za rešenje i potrebe obaveštavanja klijenta o sukobu interesa;

(4) Rešavanje sukoba interesa vrši direktor Društva koji u saradnji sa Internom kontrolom Društva preduzima sve neophodne radnje i mere da spreči nastajanje sukoba interesa.

U slučaju nastanka sukoba interesa, isti treba biti rešen na način koji osigurava da interesi Društva i/ili relevantnih lica ne dovedu do mogućih gubitaka za klijenta, niti da se klijent stavi u podređeni položaj.

U slučajevima sukoba interesa između različitih klijenata Društva međusobno, klijenti se upozoravaju o postojanju sukoba interesa i merama koje će biti preduzete.;

Društvo preduzima sledeće mere za sprečavanje sukoba interesa:

1) relevantna lica Društva dužna su da se radi sprečavanja sukoba interesa pridržavaju načela zaštite interesa klijenata, načela savesnosti i profesionalizma i drugih načela u poslovanju Društva koja su utvrđena Zakonom, podzakonskim aktima i ovim pravilima;

2) Društvo organizuje obavljanje svojih poslova, u skladu sa aktom Komisije za hartije od vrednosti o organizacionim zahtevima i internim aktom Društva, na način da se sprečava sukob interesa prilikom pružanja određenih investicionih i dodatnih usluga i to:

(1) odluka o dilerskom trgovanju donosi se u zasebnoj organizacionoj jedinici od organizacione jedinice u kojoj se vrši prijem naloga klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata;

(2) izvršenje dilerskih naloga obavlja se u zasebnoj organizacionoj jedinici od organizacione jedinice u kojoj se izvršavaju nalozi klijenata, osim u slučaju kada dilersko trgovanje nije dominantna investiciona usluga Društva (prihodi po osnovu te usluge su manji od 20% ukupnih prihoda);

7. Izveštavanje klijenata u vezi sa izvršenjem naloga

7.1. Potvrda o izvršenju naloga

Društvo je dužno da, nakon izvršenja naloga za račun klijenta putem trajnog medija malom klijentu pošalje potvrdu o izvršenju naloga, što je moguće pre, a najkasnije:

- prvog radnog dana po izvršenju,
- prvog radnog dana nakon prijema potvrde, u slučaju kada je Društvo potvrdu o izvršenju primilo od trećeg lica.

Kada se nalog malog klijenta koji se odnosi na kupovinu, odnosno prodaju investicionih jedinica izvršava periodično, Društvo je dužno da klijentu pošalje potvrdu o izvršenju naloga, što je moguće pre, a najkasnije prvog radnog dana po izvršenju naloga.

Klijent se ne može odreći prava da bude obavešten o izvršenju naloga, ali može naložiti slanje obaveštenja drugom licu koje on ovlasti.

7.2. Izveštaji o finansijskim instrumentima ili sredstvima klijenata

Društvo je dužno da, najmanje jednom godišnje, svakom pojedinačnom klijentu za koga izvršava naloge kupovine ili prodaje finansijskih instrumenata, na trajnom mediju, dostavi izveštaj o stanju na njegovom računu hartija od vrednosti, ukoliko je bilo promena.

8. Informacije o troškovima i naknadama

Informacije o troškovima i naknadama koje je Društvo dužno da pruži klijentu pre zaključenja ugovora odnosno pružanja usluga, uključuju obaveštenja o:

- 1) ukupnoj ceni koju je klijent dužan da plati u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom, uključujući sve povezane provizije, naknade i druge troškove kao i sva plaćanja ostvarena preko Društva;
- 2) osnovu za izračunavanje cene, u slučajevima kada ukupnu cenu nije moguće navesti;
- 3) valuti i relevantnom deviznom kursu i troškovima, u slučajevima kada bilo koji deo ukupne cene mora biti plaćen ili predstavlja iznos u stranoj valuti;
- 4) mogućnosti postojanja drugih troškova, uključujući poreze ili druga plaćanja, a koji su povezani sa transakcijama u vezi sa finansijskim instrumentom ili uslugom koji mogu nastati za klijenta, a koji nisu plativi putem Društva ili nisu nametnuti od strane Društva.

Kada su u pitanju informacije o ukupnoj ceni i načinu njenog izračunavanja, naknada odnosno provizija koju Društvo naplaćuje mora biti posebno navedena za svaki slučaj pojedinačno.

Podaci o troškovima i naknadama koje društvo naplaćuje od klijenta sadržani su u Pravilniku o tarifi Brokersko-dilerskog društva Investbroker a.d. Beograd koji je objavljen na internet stranici Društva i dostupan u papirnoj verziji u prostorijama sedišta Društva.

IV Završne odredbe

Informacije koje Društvo pruža malim klijentima koje se odnose na informacije pri pružanju usluge prijema i prenosa naloga i informacije koje Društvo prikuplja pri pružanju drugih investicionih usluga, sadržane su u Pravilima i procedurama poslovanja Brokersko-dilerskog društva Investbroker a.d. Beograd kojima je ovaj Pravilnik sastavni deo.

Pravila i procedure poslovanja i Informacije koje se pružaju malim klijentima objavljeni su na internet stranici Društva i dostupni su u na trajnom mediju u prostorijama sedišta Društva.

Potpis i pečat